

Tartu Ülikooli loodusmuuseumi

geoloogiakogude säilitamise ja kasutamise kord

1. Üldsätted

- 1.1. Tartu Ülikooli loodusmuuseumi geoloogilised teaduskogud (edaspidi teaduskogud) on ühed suuremad Eesti looduspärandi hulka kuuluvad kogud.
- 1.2. Geoloogiamuuseumi teaduskogud moodustavad terviku, mis koosneb geoloogilistest jt. füüsilistest säilikutest, arhiivist ja elektroonilisest andmebaasist. Säilikud on: kivististe, kivimite, mineraalide ja meteoriitide üksikeksemplarid, preparaadid, puursüdamikud ning kivimi- ja setteproovid. Arhiivi moodustavad kogudega seonduvad trükised, käsikirjad ja fotoarhiiv. Elektrooniline andmebaas sisaldab andmeid säilikute ja arhiivi kohta ning nendega seonduvat geoloogilist informatsiooni.
- 1.3. Teaduskogud paiknevad geoloogiamuuseumis selleks ettenähtud või kohandatud ruumides, Tartus, Vanemuise 46.
- 1.4. Geoloogiamuuseumi teaduskogude kureerimist korraldavad varahoidjad eesotsas peavarahoidjaga.
- 1.5. Geoloogiamuuseumi teaduskogude korrashoiu, dokumenteerituse ja säilimise eest vastutavad materjali vahetult kasutavad isikud ja geoloogiamuuseumi töötajad.
- 1.6. Geoloogiamuuseumi töötajad, kelle põhitöö seondub teaduskogudega, ei oma samas valdkonnas isiklikke süstemaatilisi geoloogilisi kollektsioone.
- 1.7. Teaduskogude kasutamiseks kommertseesmärkidel on vajalik loodusmuuseumi direktori luba.
- 1.8. Käesoleva korra järgimine on võrdväärset kohustuslik nii geoloogiamuuseumi töötajatele kui ka teiste asutuste esindajatele ning üksikisikutele, kelle töö on seotud geoloogiamuuseumi teaduskogudega. Geoloogiamuuseum jätab endale õiguse mitte võimaldada oma teaduskogude kasutamist isikutel ja asutustel, kes käesoleva eeskirja nõudeid eiravad.

2. Kollektioonid

- 2.1. Kollektioonid moodustuvad üksikeksemplaridest ehk museaalidest või eksemplaride kogumitest (kivimilised, mineraloogilised ja paleontoloogilised üksikobjektid ning preparaadid).
- 2.2. Publikatsioonides kasutatakse museaalide akronüümi "TUG".
- 2.3. Materjali registreerimine, numereerimine ja dokumenteerimine toimub kollektsioonide, eksemplaride või eksemplarikogumite kaupa geoloogiamuuseumi poolt välja töötatud korras. Kõik kasutatavad numbrid ja kogu informatsioon, sh museaalide paiknemine hoidlates, fikseeritakse teaduskogude andmebaasis SARV.
- 2.4. Tüüp-, illustreeritud- ja viidatud eksemplare säilitatakse reeglina eraldi teistest kollektsioonidest ning need on võrdlevaks uurimiseks kättesaadavad kõikidele vastava eriala spetsialistidele.
- 2.5. Geoloogiamuuseumi kollektsioonide uurimine külalisteadlaste poolt tuleb eelnevalt kooskõlastada peavarahoidja või tema asendajaga vähemalt 14 päeva ette.
- 2.6. Publitseerimata materjali uurimise lõppedes tagastatakse kogu materjal geoloogiamuuseumile. Eksemplari hävimise või kadumise korral koostatakse vastav akt, mille allkirjastab peavarahoidja.

3. Arhiiv

3.1. Geoloogiamuuseumi arhiivi moodustavad säilikutega, geoloogiliste objektidega (näit. paljandid) ja geoloogidega seonduvad trükised, käsikirjalised materjalid (sh. välipäevikud, geoloogilised läbilõiked, joonised) ning tardkujul fotod, filmid jms.

3.2. Arhiivi säilitavad ja haldavad geoloogiamuuseumi töötajad. Vastavalt võimalustele ja vajadusele olulised arhiivimaterjalid digiteeritakse ja muudetakse kättesaadavaks geokogude andmebaasi vahendusel.

3.3. Tardkujul arhiivimaterjalid on reeglina geoloogiamuuseumisiseseks kasutamiseks. Arhiveeritud ja digiteeritud materjale tardkujul reeglina uurijatele igapäevaseks kasutamiseks välja ei anta.

4. Teadurite töömaterjal

4.1. Teadurite töömaterjaliks on eelkõige geoloogilised säilikuid. Jooksvat töömaterjali hoitakse tööruumides, ja laborites. Varem kogutud ja arvele võetud või uurimistöö jooksul arvele võetavat materjali hoistatakse geoloogiamuuseumi hoidlates.

4.2. Publitseeritud materjali üleandmisel geoloogiamuuseumile, selle hoistamise eesmärgil hoidlas, lisab materjali üleandja materjalile nimekirja üleantavatest säilikutest ning vastava publikatsiooni.

4.3. Eksemplaride numereerimisel on kohustuslik järgida geoloogiamuuseumis kasutatavat süsteemi. Kollektioonitorinumbreid väljastab peavarahoidja.

5. Elektrooniline andmebaas

5.1. Geoloogiamuuseumi teaduskogude ja seonduva informatsiooni haldamiseks kasutatakse geokogude infosüsteemi SARV, mille tehnilist arendamist koordineerib TTÜ Geoloogia Instituut. Andmete sisestamine ning parandamine toimub nii geoloogiamuuseumi töötajate kui ka selleks volitatud teadurite ja kraadiõppurite poolt.

5.2. Andmebaasi avalik veebiliides on kättesaadav aadressil <http://geokogud.info/>.

5.3. Üldjuhul on andmebaasi sisestatud informatsioon avalikuks kasutamiseks. Andmete avaliku kasutuse piiramine võib tuleneda: (a) seotusest teadurite pooleliolevate uuringutega, (b) rakenduslike uurimistööde andmete puhul võimalikust konfidentsiaalsuse nõudest, (c) piirangutest looduskaitselisel vmt kaalutlusel.

5.4. Juhul kui konkreetsete andmete juures ei ole märgitud teisiti, toimub avalikult kättesaadava informatsiooni kasutamine vastavalt Creative Commons'i BY-NC litsentsile (vt. <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/3.0/ee/>): andmete kasutamine ja levitamine mitteärielistel eesmärkidel on kõigile vaba, eeldusel, et viidatakse autorile.

5.5. Andmebaasis avalikult kättesaadavale informatsioonile viitamisel on soovitatav kasutada järgmist vormi: Eesti geokogude andmebaas SARV, [foto/joonis/andmed/...]: [autor], TÜ Loodusmuuseum, [aasta]. Võimaluse korral on soovitatav lisada viide või hüperlink konkreetsele andmebaasikirjele ning allalaadimise kuupäev.

5.6. Teaduslikule usaldusväärsele pretendeerivates trükistes ja elektroonilistes publikatsioonides tuleb konkreetsele objektile viidates kasutada unikaalset identifikaatorit (näit. eksemplari number) koos geoloogiamuuseumi akronüümiga TUG.

6. Laenutamine

- 6.1. Laenutamiseks loetakse mingi objekti või kollektsiooni andmist teise asutuse (erandjuhul üksikisiku) käsutusse uurimise või eksponeerimise eesmärgil. Laenuperiood on üldjuhul kuni 1 aasta.
- 6.2. Laenutatud materjalide kohta peab arvestust peavarahoidja. Laenutamine toimub akti alusel, mille allkirjastab geoloogiamuuseumi poolt peavarahoidja.
- 6.3. Kõik laenutatavad eksemplarid registreeritakse eelnevalt infosüsteemis, numereeritakse ja reeglina fotografeeritakse. Mehhaanilised ja keemilised toimingud laenutatud eksemplaridega (prepareerimine, tükeldamine, analüüsimine jms.) on keelatud, va. juhul kui selleks on luba ning vastavad õigused on laenu aktis eritingimustena välja toodud.
- 6.4. Sõltuvalt eksemplari väärtusest, seisundist ja teistest asjaoludest võib geoloogiamuuseum keelduda materjali saatmisest välismaale. Laenutamisega ning materjali tagastamisega seonduvad transpordi jm. kulutused kannab reeglina laenutaja.
- 6.5. Laenutatud materjalide kasutamisel publikatsioonides tuleb kasutada säilikute unikaalseid numbreid ja akronüümi TUG.
- 6.6. Laenutatud materjalide tagastamisel lisab uurija nimekirja tagastatavast materjalist ning publitseerimisel ka vastava publikatsiooni.
- 6.7. Kollektsoonide laenutamine nende kasutamiseks ärielistel eesmärkidel võib toimuda ainult Loodusmuuseumi direktori loa alusel.

Kontakt:

Tartu Ülikooli loodusmuuseum ja botaanikaaed

Vanemuise 46, Tartu

Mare Isakar, peavarahoidja: tel 737 5839, mare.isakar[at]ut.ee

Ivo Paalits, varahoidja: ivo.paalits[at]ut.ee

Küllli Kübar, varahoidja: kulli.kubar[at]ut.ee

Tormi Tuuling, varahoidja: tuuling23[at]hotmail.com